

Бепарволик ва масъулиятсизлик

Image not found or type unknown

11:30 / 12.06.2025 1509

لُؤُقَي مَلَسَوُهَو لَعْلَل لَاصِدَه لَل لُؤُسَر رُتَعَمَس : لاق ورمَع نَبَه لَل لَدَبَع نَع
«تُؤُقَي نَمَّ عَيَّضِي نَأْمُ ثَل لُجَّر لَاب يَفَاك».

Абдуллоҳ ибн Амрдан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг «Кишига гуноҳ ўлароқ қарамоғидагиларни зое қилиши етарлидир», деганларини эшитдим».

Шарҳ: Бу иш ҳар қандай одамнинг азобга қолиши учун етарли, бошқа гуноҳнинг ҳожати йўқ. Қарамоғидаги шахс – у хотинимиди, боласимиди, ота-онаси ёки бошқа бир инсонми, унинг кийим-кечагини, турар жойини, эҳтиёжига яраша нарсасини таъминлаш боқувчининг бурчи. У дангасалик, масъулиятсизлик қилса, уларга қарамасдан, зое қилиб, оч-яланғоч

қолишига, муҳтож бўлишига, қийналишига сабаб бўлса, унинг гуноҳи жуда катта бўлади.

Бировни қарамоғига олиш катта масъулият. Бу иш Аллоҳ таоло томонидан юкланган катта мажбуриятдир. Фақат ожизларгина бировнинг қарамоғида бўлади.

Шу билан бирга, одатда энг яқин одамлари бўлади. Бепарволик ва масъулиятсизлик билан ўз қарамоғидаги кишиларни, энг яқин одамларини ночор ҳолга тушириб қўйиш, яъни зое қилиш ҳақиқатан ҳам улкан гуноҳдир:

دُرِّيٌّ نِيْنِيْ: لَقَدْ فَصَّحْتُ لِيْ نَبِيًّا وَرَمَعْتَنِيْ بِهَلَلٍ دُبَعِيٍّ لِيْلِيْ جَرِيْتًا: لَقَدْ رَجَعْتُ نَبِيًّا وَرَمَعْتَنِيْ
لَقَدْ فَصَّحْتُ لِيْ نَبِيًّا وَرَمَعْتَنِيْ بِهَلَلٍ دُبَعِيٍّ لِيْلِيْ جَرِيْتًا: لَقَدْ رَجَعْتُ نَبِيًّا وَرَمَعْتَنِيْ
لَقَدْ فَصَّحْتُ لِيْ نَبِيًّا وَرَمَعْتَنِيْ بِهَلَلٍ دُبَعِيٍّ لِيْلِيْ جَرِيْتًا: لَقَدْ رَجَعْتُ نَبِيًّا وَرَمَعْتَنِيْ
لَقَدْ فَصَّحْتُ لِيْ نَبِيًّا وَرَمَعْتَنِيْ بِهَلَلٍ دُبَعِيٍّ لِيْلِيْ جَرِيْتًا: لَقَدْ رَجَعْتُ نَبِيًّا وَرَمَعْتَنِيْ

Ваҳб ибн Жобирдан ривоят қилинади:

«Бир киши Абдуллоҳ ибн Амр ибн Оснинг ҳузурига келиб, «Мен бу ой Байтул Мақдисда турмоқчиман», деди.

«Аҳли аёлингга егулик нарса қолдирганмисан?» деди.

«Йўқ», деди.

«Ундай бўлса, уларнинг ҳузурига қайт ва уларга егулик қолдир. Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг «Кишига гуноҳ ўлароқ қарамоғидагиларни зое қилиши етарлидир», деганларини эшитганман», деди».

Шарҳ: Қарамоғидаги одамларнинг оч, юпун, таъминотсиз қолишига бепарво бўлган одамнинг бу қилмиши унинг улкан гуноҳкор бўлиши учун етади. Унга бошқа гуноҳнинг кераги йўқ.

Демак, қарамоғидаги одамларни оч-юпун қолдириш, турар жой, таълим-тарбия каби турли эҳтиёжларини қондирмаслик, даволаниши учун зарур дори-дармонлар билан таъминламаслик ва уларнинг нафақасини бермаслик жуда катта гуноҳ экан.

Бу ривоятда зикри келган одам «кўчада ўйнайман», демаяпти, «дам олгани кетяпман», демаяпти, «Байтул Мақдисда ибодат қиламан», демоқда.

Демак, Байтул Мақдисда эътикоф ўтириб, нафл ибодат қилганидан кўра боласини боққани маъқул. Чунки аҳли аёлнинг нафақаси вожиб. Мана шу ҳақиқатни кўпчилигимиз унча тушунмаймиз.

Бир мухлис одам айтади: «Бир пирнинг уйида бақувват, тоғни урса толқон қиладиган мурид ўтирибди. Суҳбатлашсам, «Келганимга қирқ кун бўлди», деди.

«Нима қиляпсиз бу ерда?» дедим.

«Ўтирибмиз, назар топяпмиз», деди.

«Бола-чақа борми?» дедим.

«Ҳа, бор. Иккита хотин ва болалар бор», деди.

«Улар қаерда?» дедим.

«Фалон вилоятда», деди.

«Уларга нима бўлади?» дедим.

«Ҳа, уларнинг ризқини Худо берар», деди.

«Ҳой, укам! Бу нима деганингиз?! Ахир уларга қарашингиз вожиб-ку!» дедим».

Оила бошлиғи оиласининг нафақасини бериши вожиб. Ана шу ишнинг вожиблигини тушуниб, ҳалол-поқдан уларнинг оғзига луқма тутса, вожиб ибодатни адо этган бўлади. Буни қилмаса, тарки вожиб қилган бўлиб, гуноҳкор саналади. Ушбу ҳадиснинг таъбири билан айтганда, бошқа гуноҳнинг кераги йўқ. Шу қилмишининг ўзи унинг улкан гуноҳкор бўлиши ва келажакда оғир азобларга қолиши учун етарлидир.

«Яхшилик ва силаи раҳм» китоби 1-жуз

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7613-рақамли хулосаси асосида тайёрланди.